

HON'BLE RAKSHA MANTRI
SHRI K. C. PANT
VISITS OUR DIVISION ON 13-6-1987

ప్రతాప పెట్టె సుఖ్యరాయండు

వర్షం, వర్షం ధారాపాతంగా. నింగిని, నేలను ఏకం చేస్తూ ఉరుములు మెరుపులతో, కురుస్తూ నే వుంది, దిన కరుని లేయెండ కొరకు ముఖం వాచినట్టుగా ఎదురు చూస్తున్నారు ప్రజలు.

వార్తలు విన్నప్పటి నుండి భాస్కర్ మనసు మనసులో లేదు, అతని హృదయం భయందోళనలతో డోలాయనంగా ఉగిసలాడుతోంది. అతని మనసునిండా పుళ్ళలు, గోదావరి నదికి గండి వడిందా? చుట్టుపక్కల వున్న ప్రాంతాలు వరద తాకిడికి గురయ్యాయా? ఈ వరదల్లో అమ్మా, చిన్నాకు కూడా ఏమన్నా ఆవద సంభవించిందా? పా భగవాన్ అలా కాకూడదు! వారికే ప్రమాదం కలగకూడదు. ఏమి తోచని దిక్కుమాలిన పరిస్థితిలో వున్నాడు తను. పోనీ వెళ్ళి చూసి ధామంటే, వంతెనలు కూలి పోవడం మూలాన ప్రయాణ సాధనాలను ఆపి వేసినారట, తను మాత్రం ఏం చేయగలడు? ఇక్కడి నుండి దైవ ప్రార్థన చేయడం తప్ప! అతని గుండెల్లో అగ్ని పర్యతాలు బ్రద్రలౌతున్నాయి. నిశ్చేతనంగా ఏడ్చుకుర్చిలో కూర్చున్న అతని కళ్ళు రేడియోని దైన్యంగా చూస్తున్నాయి, ఇంత భయంకర మయిన వార్తని తనకెందుకు వినిపింప చేసావన్నట్టుగా!

“ఏమిటి శ్రీవారు దీర్ఘంగా ఆలోచిస్తున్నారు, మీ ఆలోచనలకు కామా పెట్టి, వేడి వేడి కాఫీ ఒక కప్పుడు త్రాగి ఆలోచించండి” అని దగ్గరికి వచ్చిన ఆమె భర్త శ్రీవంగా ఆలోచిస్తున్నాడని పసిగట్టింది. కాఫీ కప్పు టిపాయ్ మీద పెట్టి భర్త దగ్గరగా కూర్చుంది.

భార్య వంక నిశ్చలంగా ఒకమారు చూసి తను వార్తల్లో విన్న విషయం ఆమెకి చెప్పాడు.

“ఏమండి, మీరు చెప్పే విషయం.....” అడగటంలో ఆ తరువాత స్పష్టంగా కనిపిస్తోంది.

“నిజమే ఉపా, ఇప్పుడే విన్నాను”. అన్నాడు

“అయితే .... అయితే .... చిన్నా .....” ఆపైన మాట్లాడ లేక పోయింది.

“నాకు అదే భయంగా వుంది ఉపా” అతని చెయ్యి ఆమెని ఓదార్చడానికికంటు, ఆమె తలను నిమిరుతోంది.

ఆమెకి ఇంక దుఖ: అగింది కాదు, గట్టిగా విడ్డేసింది. ఆమె కళ్ళ నుండి బయట వర్షంతో సమానంగా అశ్రువులు ధారలు కట్టాయి. భర్త ఓదార్పుతో, చల్లని గాలి తగిలిన మేఘమే అయింది ఆమె మనసు, ఆమె ఎలా ఓదార్చాలో అతనికి తెలియడం లేదు. అవును ఏమని ఓదార్చ గలడు? అతను ఆమె వంక అలాగే చూస్తున్నాయి. నిర్లిప్తంగా. ఆమె ముఖంలో విషాదం స్పష్టంగా కనిపిస్తోంది. ఆమె మనసులో ఒకే ఆలోచన ‘చిన్నా’ తమకు దక్కదా? ముద్దొచ్చే మాటలు ఇక ముందు వినరా? తమ వద్దకు పరిగెట్టుకుంటూ వచ్చే, చిన్నా, ఇకరాడా? ఆ చిన్నావి అడుగుల సవ్వడులు తాము వినలేరా? ఆమె గుండెల్లో పగిలిన అగ్ని పర్యతం లావా, కళ్ళనుండి కన్నీళ్ళుగా వస్త్రస్పృష్టుగా వుంది. ----- ‘చిన్నా కేమైనా అయితే తాము బ్రతకలేదు. దేముడికి దణ్ణం పెట్టుకుంది చిన్నకేం కాకూడదని, ‘చిన్నాకేం కాకుండా వుంటే ముగ్గురం కలిసి తిరుపతి వస్తామని’ మొక్కుకుంది, ఆమె మనసులో వేయి దేముళ్ళకు మౌన ప్రార్థన చెసింది.

ఆమెకి మనసులో చిన్నా మాటలు గుర్తొచ్చాయి. “అమ్మా! ప్రక్రింటి అంటి బిస్కట్ పెట్టి ముద్దు పెట్టుకుంది.” అనే వాడు, చక్రాలవంటి కళ్ళు గుండ్రంగా తిప్పుతూ.

“ఎక్కడమ్మా” అనితాను అడిగితే.

“ఇక్కడ” అని గులాబీలాంటి బుగ్గని చూపించేవాడు, వాడి బుగ్గని చూస్తే ఆమెకి కూడా ముద్దొచ్చి గట్టిగా ముద్దెట్టుకునేది. ఆ బుగ్గమీద ఎర్రగా కందిపోయినట్టుగా అయ్యేది.

“అమ్మా” మరే, తనకు కూడా ముద్దీయమంది. నేను పరిగెత్తుకు వచ్చేశాను.” అనేవాడు.

“తప్పుకదూ! అలా ముద్దీయక పోతే, ఈసారి నీకు బిస్కట్ పెడుతుందా?, అవిడ పెట్టిన బిస్కట్ తిని అవిడకు ముద్దీయకపోతే నీమీద కోపం రాదూ” అని తనంటే.

“సరే, ఈసారి నుంచి ముద్దీస్తారే అమ్మ అంటికి” అని తన నడుమును కొగలించుకునే వాడు, అప్రయత్నంగా ఆమె చేతులు నడుము మీదకు వెళ్ళాయి. ఆమెకళ్ళనుండి జాలు వారిన కన్నీటి బొట్టు భాస్కర్ పాదాలమీద పడ్డాయి.

అమె కన్నీళ్ళు తుడిచి, అమె ముఖాన్ని ఎత్తి ఓదార్పుతున్నట్టుగా చూసాడు. అమెవంక భర్త వంక చూసింది. అతని కళ్ళు ఎర్రగా వున్నాయి. మనసులో జరిగే అంతర్భుధనానికి ప్రతీకగా తను స్త్రీ కాబట్టి బయటటి వీధునొంది. కాని అతను మొగవాడు గనక మనసులో మౌనంగా రోదిస్తున్నాడు. అతని చేతిని గట్టిగా పట్టుకుంది.

భాస్కర్ మనసులో ఆలోచిస్తున్నాడు, తను ఆఫీసు నుండి రాగానే, "నాన్నాడు, నాన్నాడు" అని అప్పటికే కుభ్రంగా తయారయి తనకోసం ఎదురు చూస్తున్న చిన్న జ్ఞాపకం వచ్చాడు. అతనిని అటునుంచి అంటే పార్కుకి తీసికెళ్ళితేగాని ఊర్లోనేవాడు కాదు, ఇప్పుడు తనను పార్కుకి తీసికెళ్ళమని అడిగే చిన్న అతని హృదయం ఆక్రోశించింది.

ఇద్దరి హృదయాల్లోను విచారం, ఇద్దరూ దేవుళ్ళకు మనసులోనే మొక్కు కుంటున్నారు. చిన్నాకేం కాకూడదని. విధి నిర్ణయం ఎలావుందో ఎవరు చెప్పగలరు?

భాస్కర్ ఒక ప్రైవేట్ హాక్సరీలో చెప్పదగ్గ స్థాయిలోనే వున్నాడు. అతనికి భార్య ఉపకు భర్త అని గౌరవం. ప్రేమ, ఈ దంపతులకు ఒక బాబు ముద్దు పేరు 'చిన్నా' వయసు ఐదు సంవత్సరములు, అల్లరి చేస్తాడు గాని, అది అనందింప చేసేదే కాని, నొప్పించేదిగా వుండదు, చుట్టుపట్ట వారికి 'చిన్నా' అంటే ప్రాణం. అతడి బుగ్గ మీద ఎన్ని ముద్దులు చోటు చేసుకుంటాయో? ఎవరికి తెలీదు. అందరూ ఎత్తుకుని ముద్దాడే వారే, చిన్నా కూడా అందరితో కలిసిపోయి వారితో ఆడుకుంటున్నాడు.

భాస్కర్ తల్లి సుభద్రమ్మ, నరసాపురంలో వుంటుంది. ఆశ్చర్యమైన వున్నాయి. భర్త వంక ప్రాజాలు విడిచిన ఆ ఇంటిలోనే తన అనువు కూడా చాలించాలని అవిధ సంకల్పం. అందుకే ఆ ఇంట్లో ఒంటరిగా కాలం గడుపుతోంది. అవిధకు భాస్కర్ను, కోడలిని ముఖ్యంగా చిన్నాను చూడాలని అనిపించినపుడు భాస్కర్ వద్దకు వస్తుంది. చిన్నా అంటే అవిధకు ఎంత ప్రాణం అంటే ఉన్నంత కాలం చిన్నాను విడిచి వుంటుందికాదు. చిన్నాను దగ్గర కూర్చోబెట్టుకుని అనేక కథలు చెప్తుండేది. ముఖ్యంగా వాల్కెష్టుని రీలలు చెప్తుంటే, చిన్నా లేచి "నేనూ శ్రీకృష్ణుణ్ణి షానమ్మ" అంటూ పరిగెత్తితే, వాడ్ని పట్టుకుందామని పరిగెత్తి, వయో భారంతో అయాసంతో ఒగ్గుతుంటే, "అయాసంగా వుందా? నానమ్మ సరే వదులెప్పుడైతే అంటూ ఒళ్ళో కూర్చుంటే, వాడి బుగ్గలు అభిమానంగా వుణకేడి. అవిధ ఎంత కాలముంటే అంతకాలం అవిధతో ముద్దు, ముద్దు మాటలు చెప్తూ కాలక్షేపం చేసేవాడు. అవిధ తిరిగి వెళ్ళిపోతున్నప్పుడు, ఇద్దరి ముఖాల్లోను విచారమే, అలాగే విధవలేక, విధవలేక, ఒకరినుండి ఒకరు విచారంగా విడిపోయేవారు.

కాని, ఈసారి ముద్దులు మాటగట్టి చిన్నాను విడచిపెట్టి పోబుద్ధి కాలేదు. తన ప్రయాణం కోసం రిక్షాకు తీసుకొచ్చిన భాస్కర్తో "ఒరే భాస్కర్ ఒంటరిగా నిశ్చలంగా, కాలం గడుపుతున్న నాకు మీ ఇంటి కొచ్చినప్పుడేరా అనందంగా వుండేది. ఎందుకో ఈసారి చిన్నాను విడిచిపెట్టి పోబుద్ధి కావటం లేదురా, ఇంటికెళ్ళిన తరువాత విచారంగా వున్న వాడి ముఖమే కనిపిస్తుందిరా నాకు. ఈసారికి వాడ్నినాతో పంపించరా" నాకు కాస్త కాలక్షేపంగా వుంటుంది. అప్పుడప్పుడు వేమెద్దరం వస్తుంటామురా, కాదనకురా." దీనంగా ఆడుగుతున్న అతల్లిని కాదనలేక పోయాడు, భాస్కర్. భార్యనికూడా వెప్పించి తల్లితో చిన్నాని పంపించేసాడు.

సుభద్రమ్మగారు వుండేది గోదావరికి సుమారు దూరంలో వున్న నరసాపురం అవటంతో తల్లి, చిన్నా ఏమయ్యారో? అని బాధ పడుతున్నాడు, భాస్కర్.

వరదలు క్రమంగా తగ్గుముఖం పట్టాయి. అనాటివార్తల్లో వరదలకు అనేక ప్రాంతాలు నీట మునిగి పోయాయని, వరదల్లో అనువులు కోల్పోయిన వారిసంఖ్య నూట ఇరువది మంది అని, వంతెనల పుననిర్మాణం పూర్తయిందని, ప్రయాణ సాధనాలు తిరిగి ప్రారంభమయ్యాయని.....చెప్పారు.

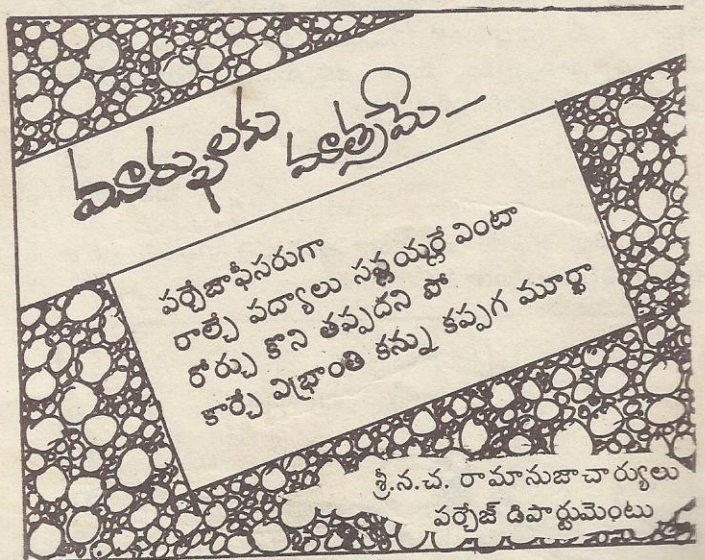
శ్రద్ధగా వార్తలు వింటున్న భాస్కర్ ఆఖరి విషయం విని గబగబ లేచాడు. ముఖం కాళ్ళు చేతులు కడుక్కుని, సూట్‌కేస్‌లో రెండు జతల బట్టలు, మందులు, కొంతదబ్బు వేసుకుని "ఉవా, నేను ఊరెళ్ళున్నాను జాగ్రత్తగా వుండు" అని చెప్పి హడావుడిగా బయల్దేరాడు.

"వెళ్ళున్న భర్తను చూసింది నిర్దిష్టంగా, అమె ముఖం వాడిపోయి వుంది. కళ్ళ క్రింద నల్లటి చారికలు వున్నాయి.

అప్పటికి మూడ్రోజుల్పుండి, ఏదో బ్రతకడానికన్నట్టు కొంచెం ఎంగిలి పడడం, ఒకరు బాదపడ్డారని ఒకరు మౌనంగా రోదించడం జరుగుతోంది. అమె చిరునవ్వులు చిందిస్తున్న చిన్నా పోటో వంక చూస్తూ వుండిపోయింది.

నరసాపురం చేరిన భాస్కర్ ఆశ్చర్యపోయాడు, ఇది తన ఊరేనా అని, ఊరంతా బురద బురదగా, అడుగు వేసి అడుగువేయడం యాతనగా వుంది. ఊరంతా స్వశాసన నిశ్చలం తాండవం చేస్తోంది. చచ్చిన జంతువుల కోసం ఆకాశంలో తిరుగుడుతున్న రాబందులను, కుక్కలను చూస్తుంటే అతడికి ఒళ్ళు గగుర్పొడుస్తోంది. కళేబరాల నుండి వస్తున్న దుర్గదం అతడి కడుపులో త్రిప్పింది. తిండి నిద్రా లేకుండా వున్నాడేమో భళ్ళున వాంతి చేసుకున్నాడు.

నెమ్మదిగా తన ఇంటివైపు నడక సాగించాడు. దూరంగా కనిపిస్తున్న రాముల వారి గుడిని చూసాడు. గోడలు కూలిపోయి, వరదనీటి బురద చారికల వల్ల నల్లగా కనిపిస్తున్న తెల్లని గోడలను చూసి, గుడి దగ్గరగా వచ్చాడు. శ్రీరామ నవమికి ఆదంబరంగా వేడుకలు జరిగే గుడి ఇదేనా అనుకున్నాడు. లోపల చెత్తా చెదారం మద్య ఒక ప్రక్కకు ఒరిగి పోయిన రాముల వారి విగ్రహం చిరునవ్వులు చిందిస్తోంది. భాస్కర్ విగ్రహం వంక సూటిగా చూస్తూ మనసులో అనుకున్నాడు. "చూడు న్యామి నీవు సృష్టించిన ప్రళయంతో స్వశాసనంగా మరిన ఈ ప్రాంతానిని చూసి నవ్వుతున్నావేమో? నీకు నిత్యం దీప, ధూప వైవేద్యాలు పెట్టి ఊరు వల్లకాడుగా మారినందుకు నీ అతీగతి చూసేవారు లేనందుకు బాధపడాలయ్యా 'బాధ పడాలి', అని అనుకున్నాడు.

అక్కడనుండి ఇరవై గజాల దూరంలో తన ఇళ్ళుండాలి కాని
పూనా నంలా, ఇళ్ళన్ని కూలిపోయి వున్న ఆ ప్రదేశంలో తన ఇళ్ళు ఎక్కడ
పూనా తెలుసుకోలేక పోయాడు. 'తన ఇల్లు, రూం, ఈ ఇల్లు కట్టించ
డానికి తన తండ్రి ఎంత కష్టపడ్డాడు. ఆ ఇంట్లోనే చివరదాకా వుండి, తను
ఆ ఇంట్లోనే మరణించాలనుకున్న తల్లిక్కడ? చిన్నా ఎక్కడా? ఈ
ఇల్లెక్కడ? ఇప్పుడు తను దాటుకుంటూ వచ్చిన నదుల్లోనే ఎక్కడో
గుడ్డు పట్టలేకుండా వుండి వుంటారు. అతనికి కళ్ళలో నీరు తెరిగింది.
చేసే వేమి లేక బయలు దేరాడు. దూరంగా ఒకాయన శవం మోద పడి
భూమి న విలపించడం చూశాడు. అదృష్టవంతుడు, శవమన్నా దొరికింది.
అను అతనికన్నా దురదుష్ట వంతుడు అనుకుని నడక సాగించాడు.

అక్కడ కూడా ప్రభుత్వాధికారులు శవాలని చేరవేస్తు కనిపించారు.
వారికి వివరాలు చెప్పి ఆశగా వున్నాడు. వారు చూపించిన శవాల్లో
అసహ్య కనిపించలేదు. వారు శవాలు కనిపించిన వెంటనే తెలుపుతామని
అట్లు సిచ్చి వెళ్ళమని చెప్పి తమ పనిలో నిమగ్నమయ్యారు. అడ్రసిచ్చి
అక్కడనుండి బయలు దేరాడు భాస్కర్.

కొక దేవతలా వున్న ఉపకు భర్త రావడం కనిపించింది. ఆత్మతగా
అటు గుదామనుకుంది. కాని భర్త ముఖం చూడగానే అర్థమయింది.
అక్కడ భర్తకు ఏం పరిస్థితి ఎదురయివుంటుందో? భాస్కర్ లోనికి
రాగానే అతని కాళ్ళకు చుట్టుకుని జావురుమని విడిచింది. భాస్కర్ చేతితో
ఆమె తల నిమరుతూ మౌనంగా ఓదార్చాడు.

అలా ఇద్దరు ఎంతసేపు వున్నారో? పోస్ట్ అనేకక ఆ వెంతనే ఒక
కవరు లోనికొచ్చి పడడంతో స్పృహలోకి వచ్చారు. భాస్కర్ కవరు చించి
చూడవసాగాడు. ఒక్కొక్క వాక్యం చదువుతుంటే అతడి ముఖంలో
ఆనందం చోటు చేసుకోసాగింది. కవరు పూర్తిగా చదివిన అతడు, "ఉషా,
అమ్మ చిన్నా బ్రతికే వున్నాను. వారికే ఆఫదా రాలేదు." అని ఉద్వేగా
అరిచాడు.

"అర" అని భర్త వద్దనుండి కవరు అందుకుని చదవసాగింది.

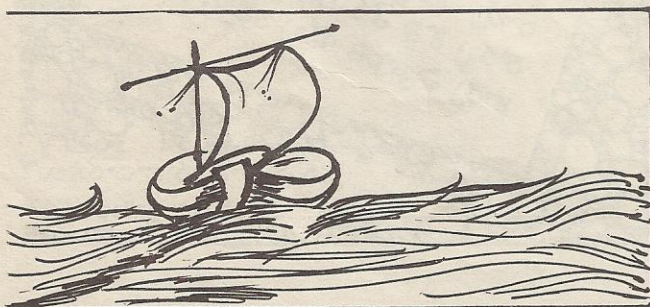
వైజాగ్,

ప్రియమయిన భాస్కర్కు,

నీ తల్లి ఆశీర్వదించి వ్రాయునది నేను, చిన్నా కైమము. మీరు
కైమమని తలుస్తాను. చిన్నా మీగురించి బెంగపెట్టుకోలేదు. మేము
తందరం మాష్టారి కొడుకు పెళ్ళికి ఇక్కడికి (వైజాగ్) వచ్చాము. ఎంత
రమ్యని అన్నా ఎనలేదు. బలవంతాన తీసుకొచ్చారు మాష్టారు
అంశతులు. నీకు వ్రాద్దామంటే సమయం లేక పోయింది. అందుకే
ఇక్కడనుండి వ్రాస్తున్నాను. మేము ఇక్కనుండి నేరుగా అక్కడికి
పంపిస్తాము కొడల్ని అడిగినట్లు చెప్పు.

ఇట్లు నీ తల్లి
 సుభద్రమ్మ

వరదల వల్ల ఉత్తరం అలస్యంగా అందిందని గ్రహించి ఆరోజు
కటపునిండా తిని కంటినిండా నిద్రపోయారు.

KRISHNA

టి. గీత.
 D/o టి. రఘువర్సిన్
 గెక్కురిటి

ఒక్క నిమిషంలో నాశనం,
 అదే పరమాణు బాంబు ఆశయం,

మానవత మరణం,
 దుర్మార్గుల విజయం,

"విజయం" దుర్మార్గులదా? అధర్మానిదా?
 "ఓటమి" మానవతదా? ధర్మానిదా?

విజ్ఞానం ఫలితం ఇదెనా?

అంతరిక్షంలోకి వెళ్ళిన ఓ మానవుడా,
 నీ మానవత ఎక్కడ పాతాళంలోనా?

మానవతను మరచిన ఓ పామరుడా,
 మరచిపోకు నీవు ఒక మానవుడవని.

బాలకృష్ణ
 (వివిజిటి)

అందానివో! అరవిందానివో
 అందమైన ప్రబంధానివో
 మందార వనికే ఆమనివో
 సింధూర కాంతులు చిందే మణివో

నీ నవ్వులు నవరాగాలు
 నాహృదిలో రేపు మధుర భావాలు
 ఆరాగాలే అనుబంధాలు
 ఆ భావాలే మధుర గీతాలు
 విడ లేని మన అనుబంధం
 ప్రణయ జగతికే తెచ్చును అందం
 మరువలేని మన బంధం
 తెచ్చును పరిజల్లుల ఆనందం